

Pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts

Amir Sedighi¹, Ebrahim Alidoust Ghahfarokhi², Amin Dehghan Ghahfarokhi³

1. Department of Sport Sciences and health, Alborz Campus, University of Tehran, Tehran, Iran.
E-mail: amirsedighi@hotmail.com
2. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran.
E-mail: e.alidoust@ut.ac.ir
3. Corresponding Author, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences and Health, University of Tehran, Tehran, Iran. E-mail: a_dehghan@ut.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received:

30 November 2022

Received in revised form:

26 December 2022

Accepted:

15 January 2023

Published online:

22 September 2024

Keywords:

*Sport Law,
International law in sport
Legal cases in sport,
Judgment in sport*

ABSTRACT

Introduction: In recent years, the number of complaint cases against Iranian sports organizations, federations and clubs in Jurisdictions has increased significantly, and the vast majority they ended with the defeat of the Iranian side. So, the purpose of this study was to identify pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts.

Methods: This research is applied in terms of purpose and qualitative in nature, which was carried out using thematic analysis approach. The statistical population of the research included experts in the field of sports law who were aware of international sports legal cases, who were selected in a convenience and judgmental manner, and fifteen semi-structured interviews were conducted until theoretical saturation was reached.

Results: Based on the conducted interviews, finally 81 items in the form of 24 sub-categories and 8 main categories including negotiation, contract, contract implementation, complaints, corruption and lack of supervision, managerial atmosphere in Sport, legal structure and international legal environment in sports were identified and categorized.

Conclusion: Improving the awareness and attitude of stakeholders regarding sports law and revising the legal structure of sports in the country based on international experiences and appropriate punishment of offences can increase the success rate in international sports legal cases in the long term.

Cite this article: Sedighi, A., Alidoust Ghahfarokhi, E., Dehghan Ghahfarokhi, A. (2024). Pathology of Iranian Sports Legal Cases in International Courts. *Sport Management Journal*, 16 (3): 65-79.

DOI:<http://dio.org/10.22059/JSM.2023.351797.3065>

Journal of Sport Management by University of Tehran Press is licensed under CC BY-NC 4.0
| web site: <https://jrm.ut.ac.ir/> | Email: jrm@ut.ac.ir.

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press.

Extended Abstract

Introduction

Today, sport is a big industry and a huge amount of money is transferred in it. It is estimated that sport is 3 to 6 percent of the world's trade. The economic nature of sports on the one hand and its international nature on the other hand make the emergence of disputes and international sports complaint inevitable. Crises resulting from sports contracts, especially in the international field, can have serious negative social and financial consequences.

In recent years, the number of complaint cases against Iranian sports organizations, federations and clubs in the disciplinary committees (especially FIFA) and the International Court of Arbitration for Sport (CAS) has increased significantly, and the vast majority they ended with the defeat of the Iranian side. Increasing the awareness and understanding of sports managers to conclude and manage international contracts leads to the reduction of protests and complaints in international courts and prevents huge financial and social costs and losses. Therefore, this research looked identifying for the pathology of Iran's sports legal cases in international courts.

Methods

This research is applied in terms of purpose and qualitative in nature, which was carried out using thematic analysis approach. The statistical population of the research included experts in the field of sports law who are aware of international sports legal cases and especially the lawyers involved in the cases, who were selected in a convenience and judgmental manner, and fifteen semi-structured interviews were conducted until theoretical saturation was reached. It was done in such a way that no new concepts and codes were obtained in the last three interviews. To analyze the qualitative data, open coding was used and by coding the words, sentences and paragraphs from the interviews, different themes were counted and according to the same semantic load, they were classified into different categories and names. After the complete analysis of the content of the interviews, according to the existing conceptual models, the best structural form was designed for the pathology of sports legal cases in international courts.

Results

Based on the conducted interviews, finally 81 items in the form of 24 sub-categories and 8 main categories including negotiation, contract, contract implementation, complaints, corruption and lack of supervision, managerial atmosphere in Sport, legal structure and

international legal environment in sports were identified and categorized.

Conclusion

To reduce the incidence of sports legal problems at the international level, it is suggested to pay attention to sport managers legal background in their selection and appointment in addition to their expertise and skill; Disciplinary committees with appropriate legal composition should be considered for different sports federations; Specialized regulatory, judicial and arbitration structures for sports are established and developed; Comprehensive and transparent financial laws should be formulated in sports; More decisive arrangements and actions should be considered regarding the fight against brokering and corruption; Expert and skilled lawyers should be used as consultants alongside sports managers in all legal stages from negotiations to the end of contracts; The experiences of international persons should be used in this field; short-term and long-term educational courses should be considered for sports managers; training of sports law specialists should be done.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines:

Funding: The research was done without using financial resources

Authors' contribution: The authors have contributed equally

Conflict of interest: The authors have no conflicts of interest

Acknowledgments: This research was done with the cooperation of research participants.

مدیریت ورزشی

آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین‌المللی

امیر صدیقی^۱، ابراهیم علی‌دوست قهفرخی^۲، امین دهقان قهفرخی^۳

۱. گروه علوم ورزشی و تندرستی، پردیس البرز، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: amirsedighi@hotmail.com

۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: e.alidoust@ut.ac.ir

۳. نویسنده مسئول، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. رایانامه: a_dehghan@ut.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	مقدمه: در سال‌های اخیر تعداد پرونده‌های شکایت از سازمان‌ها، فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی ایران در مراجع قضایی بین‌المللی افزایش چشمگیری داشته و اکثر قریب به اتفاق آنها با شکست طرف ایرانی به پایان رسیده است. هدف از این پژوهش، آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین‌المللی بود.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۰۹	روش پژوهش: این تحقیق به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت کیفی است که با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون انجام گرفت. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه حقوق ورزشی آگاه به پرونده‌های حقوقی بین‌المللی ورزشی بودند که به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند و ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام گرفت.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۱۰/۰۵	یافته‌ها: براساس مصاحبه‌های انجام گرفته، در نهایت ۸۱ گویه در قالب ۲۴ مقوله فرعی و ۸ مؤلفه اصلی شامل چالش‌های مرتبط با مذاکره، عقد قرارداد، اجرای قرارداد، طرح دعوا و شکایت، فساد و عدم نظارت، جو مدیریتی ورزش، ساختار حقوقی و محیط حقوقی بین‌المللی در ورزش شناسایی و دسته‌بندی شدند.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۲۵	نتیجه‌گیری: بهبود آگاهی و نگرش ذی‌نفعان در خصوص حقوق ورزشی و بازنگری در ساختار حقوقی ورزش کشور براساس تجارب بین‌المللی و برخورد متناسب با تخلفات می‌تواند در بلندمدت احتمال موفقیت در پرونده‌های حقوقی ورزشی بین‌المللی را افزایش دهد.
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۰۱	

کلیدواژه‌ها:

حقوق ورزشی،

حقوق بین‌المللی در ورزش،

پرونده‌های حقوقی در ورزش،

قضاوت در ورزش

استناد: صدیقی، امیر؛ علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم و دهقان قهفرخی، امین. (۱۴۰۳). آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین‌المللی. نشریه مدیریت ورزشی، ۱۶(۳)، ۶۵-۷۹.

DOI: <http://dio.org/10.22059/JSM.2023.351797.3065>

این نشریه علمی رایگان است و حق مالکیت فکری خود را بر اساس لایسنس کپی‌رایت کامنز (CC BY-NC 4.0) به نویسندگان

واگذار کرده است. آدرس نشریه: <https://jsm.ut.ac.ir/> | ایمیل: jsm@ut.ac.ir

© نویسندگان.

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران.

مقدمه

فعالیت‌های ورزشی که در بدو پیدایش صرفاً نوعی سرگرمی قلمداد می‌شد، امروز دیگر امر تفریحی صرف نیست و ابعاد تجاری آن برجستگی خاصی یافته است. در حال حاضر، ورزش صنعتی مستقل با ارزشی چشمگیر چه در سطح داخلی کشورها و چه در حوزه تجارت بین‌المللی به‌شمار می‌آید (بلکشاو، ۲۰۰۵). تجارت بین‌المللی در ورزش شکل نظام‌یافته‌ای گرفته، به‌طوری‌که پخش تلویزیونی و رسانه‌ای بالای ورزش مرزهای جغرافیایی هواداری و فعالیت در ورزش را از بین برده است. با افزایش مسابقات و لیگ‌های حرفه‌ای بین‌المللی و به‌تبع آن مهاجرت ورزشکاران، قراردادهای بین‌المللی در ورزش افزایش یافته است. از این رهگذر، تعداد و تنوع دعاوی و اختلافات ورزشی در سطح بین‌المللی نیز افزایش یافته تا جایی که امروزه اختلافات ورزشی طیف گسترده‌ای از دعاوی مانند صلاحیت ورزشکاران، دوپینگ، تابعیت، نقض‌های قراردادی و اختلافات تجاری ورزشکاران، مربیان، باشگاه‌ها، فدراسیون‌ها و سازمان‌های ورزشی در مسائل مالکیت معنوی، تبلیغات، حمایت و حق پخش رسانه‌ای را شامل می‌شود.

براساس آمار فدراسیون بین‌المللی فوتبال (فیفا)، حدود ۳۸ میلیون بازیکن و ۳۰۱ هزار باشگاه در فوتبال به ثبت رسیده است (دی سانتکیس؛ ۲۰۱۴). طبیعتاً، با در نظر گرفتن سایر ورزش‌ها، این آمار و ارقام چندین برابر می‌شود. تعداد ورزشکاران و حجم پول‌هایی که در سطح بین‌المللی جابه‌جا می‌شوند، اهمیت اقتصادی صنعت ورزش را نشان می‌دهد. بین‌المللی بودن ورزش از یک سو و اقتصادی بودن آن از سوی دیگر، به‌وجود آمدن اختلافات و دعاوی بین‌المللی ورزشی را امری اجتناب‌ناپذیر می‌نماید.

جهانی شدن ورزش سبب به‌وجود آمدن استانداردها، معیارها، شاخص‌ها و قوانین و مقررات بین‌المللی در ورزش شده است. در چند دهه اخیر نفوذ و اقتدار نهادهای بین‌المللی ورزشی در قانونگذاری و تدوین حقوق جهانی ورزش بیشتر شده است و با ایجاد نهادهای بین‌المللی ورزشی بر اجرای دقیق قوانین و مقررات ورزشی نظارت دارند (ملکووتیان، ۲۰۰۹). با توجه به ساختار نهادهای ورزشی، مراجع قضاوتی مختلف برای رسیدگی به تخلفات و حل و فصل اختلافات به‌کار گرفته می‌شود. مراجع قضاوتی بین‌المللی در ورزش، به مراجع رسیدگی‌کننده به دعاوی، جرائم، تخلفات و حل و فصل اختلافات در محیط ورزش در سطح بین‌المللی همچون کمیته‌های اخلاق، انضباطی، استیناف در فدراسیون‌های بین‌المللی و دادگاه حکمیت ورزش^۲ (CAS) به‌عنوان بالاترین نهاد حقوقی ورزش اطلاق می‌شود (شکری و همکاران، ۲۰۲۱).

در حال حاضر، ورزش تجارت بزرگی است و مقادیر متناهی پول در آن جابه‌جا می‌شود. برآورد شده که ورزش ۳ تا ۶ درصد تجارت کل جهان است (ریگزی و مک اولیفی؛ ۲۰۱۳). بنابراین چندان تعجب‌برانگیز نیست که ورزش، منبع بسیاری از اختلافات حقوقی و قانونی باشد. رشد و توسعه روزافزون ورزش، پیچیدگی مسائل و گسترش سازمان‌ها و نهادها و فعالیت‌های ورزشی، و نیز پیچیدگی روزافزون قوانین و کاربرد آن‌ها در ورزش و همچنین تغییرات بنیادین در اصول و واقعیت‌های ورزشی، آثار اجتماعی و حقوقی رسانه‌ای، تحلیلی و بین‌المللی که نفوذ آنها فراتر از وسعت جغرافیایی کشورها و چه‌بسا قاره‌هاست، باعث بروز منازعات و اختلافات و آفری در حوزه ورزش شده است (ملکی و کدخدایی، ۲۰۱۵). اختلافات ورزشی نوعی از اختلافات هستند که ناظر بر ورزشی است که در قالب حرفه‌ای انجام می‌شود. اختلافات ورزشی اغلب در حوزه محرومیت‌های ورزشکاران و تصمیم‌های انضباطی سازمان‌های ورزشی است که به‌طور مستقیم در حوزه حقوق ورزش قرار دارد و شامل قواعد حاکم بر ورزش‌ها، سازمان‌ها، باشگاه‌ها، برقراری انضباط در قلمرو هر رشته ورزشی از جهت وادار ساختن ورزشکاران و دست‌اندرکاران به اطاعت از تصمیمات و رعایت حدود و ثغور فعالیت‌های ورزشی و رعایت شالوده اصول اخلاقی است. اختلافات ورزشی ممکن است در بعد کیفری یا حقوقی (ناشی از مسئولیت مدنی یا نقض تعهدات قراردادی) باشد (شعاعی و عرب شیپانی، ۲۰۲۲).

¹ De Sanctis

² Court of Arbitration for Sport (CAS)

³ Rigozzi & McAuliffe

سازمان‌های ورزشی مدرن، سازمان‌هایی پویا هستند که افراد دخیل در آن با پیشینه، عقاید و انتظارات متفاوتی گرد هم آمده‌اند، به همین دلیل، ایجاد تنش مربوط به میلیاردها دلار پول که در این حیطه در حال گردش است، اجتناب‌ناپذیر است. گستردگی و در عین حال تخصصی بودن اختلافات ورزشی سبب شد تا در عرصه بین‌المللی نهادهایی به‌منظور حل‌وفصل اختلافات ورزشی به‌وجود آمد. این نهادها و مراجع حل اختلاف، به مرور گسترده شدند و کثرت یافتند. برخی از این نهادها به‌طور عام و برخی دیگر به‌طور خاص (ورزش خاص) به حل‌وفصل اختلاف می‌پردازند که از آن جمله می‌توان به کمیته‌های اخلاق، انضباطی و استیناف در فدراسیون‌های ملی و بین‌المللی، مرجع حل اختلاف فیفا^۱ و دادگاه حکمیت ورزش اشاره کرد (شعاعی و عرب شیبانی، ۲۰۲۲). لیندهولم^۲ (۲۰۲۱) بیان می‌کند که آشنایی با قوانین، مفهوم قضاوت و مدل‌های مربوط به داوری در محاکم بین‌المللی ورزش به درک احکام دیوان داوری ورزش و نقش آن در توسعه نظم حقوقی فراملی در ورزش کمک کند و در نهایت به توسعه عدالت در قضاوت پرونده‌های ورزشی منجر خواهد شد.

امروزه حقوق ورزشی از جایگاه والایی برخوردار است و کمتر موضوع ورزشی را می‌توان تصور کرد که مورد بحث و بررسی حقوقدانان قرار نگرفته باشد؛ با این حال هنوز در ایران بین حقوق و ورزش ارتباط شایسته‌ای برقرار نشده و بسیاری از مسائل ورزشی در معرض کنکاش و بررسی حقوقدانان قرار نگرفته است. در سال‌های اخیر تعداد پرونده‌های شکایت از سازمان‌ها، فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی ایران در کمیته‌های انضباطی (به‌ویژه فیفا) و دادگاه بین‌المللی حکمیت ورزش (CAS) افزایش چشمگیری داشته و اکثر قریب به اتفاق آنها با شکست طرف ایرانی به پایان رسیده است. چنانچه مراحل حقوقی این پرونده‌ها را در نظر بگیریم، یکی از مهم‌ترین دلایل شکست در پرونده‌های حقوقی بین‌المللی به قراردادهای ضعیف و مدیریت ناکارآمد قراردادهای برمی‌گردد. همانند تمامی حوزه‌های تجارت، حضور پررنگ قراردادهای در ورزش نیز ضروری است. جانسون^۳ (۲۰۰۹) بیان می‌کند که از قراردادهای ورزشی به‌طور گسترده‌ای استفاده می‌شود تا حواشی، مشکلات و مشاجره‌های میان ذی‌نفعان این صنعت کاهش یابد (جانسون، ۲۰۰۹). مبادلات اقتصادی در جامعه بر پایه قرارداد استوار است. مفهوم پیشگیری بهتر از درمان است نه تنها در امور پزشکی، بلکه در امور حقوقی حتی بیشتر جلوه می‌کند. یکی از مهم‌ترین راه‌های پیشگیری از حدوث اختلافات و هزینه‌های فرسایشی آن، تنظیم قراردادهای مناسب است. قرارداد ورزشی قراردادی است که موضوع آن به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم به امور ورزشی مرتبط است؛ خواه موضوع قرارداد مستقیماً انجام فعالیت ورزشی باشد یا اموری باشد که برای انجام فعالیت ورزشی اجتناب‌ناپذیر است (موسوی‌پور، ۲۰۲۰). هر روز، هزاران قرارداد در زمینه‌های مختلف ورزش تحت رژیم‌های حقوقی متفاوت منعقد می‌شود، که در نتیجه آن، بحث تضاد و تعارض منافع و اختلاف در استنباط از قراردادهای نیز بیش از پیش مطرح می‌شود.

وفور دعاوی و اختلافات طرح‌شده در مراجع دادگستری و کمیته‌های انضباطی، علاوه بر اتلاف وقت و هزینه زیاد، اطلاع دادرسی، طاقت‌فرسا بودن رسیدگی‌ها، عدم مهارت و تخصص کافی قضات رسیدگی‌کننده، دقت ناکافی در تصمیم‌گیری و صدور آرای غیرعادلانه و غیرمنصفانه، نارضایتی ورزشکاران و اشخاص مرتبط با ورزش را در برداشته است (ملکی و کدخدایی، ۲۰۱۵).

درحالی‌که ورزش چه در داخل چه خارج از میادین بازی، به‌طور فزاینده‌ای در حال حرفه‌ای و تخصصی شدن است، اما در ایران، روش‌هایی که می‌توان با آنها اختلافات ورزشی زیادی را کاهش داد یا حل کرد، هنوز ناکارآمد، ناقص، متناقض و همراه با بی‌عدالتی بوده و با پیشرفت اقتصادی و فنی ورزش همگام نیست. ایجاد بحران‌های حاصل از عقد قراردادهای صحیح ورزشی به‌ویژه در حوزه بین‌الملل می‌تواند لطمات جدی اجتماعی و مالی در بر داشته باشد. امروز شاهد آن هستیم که کشورمان در سالیان طولانی به‌ویژه پس از موضوع حرفه‌ای شدن لیگ‌های ورزشی و بالا رفتن سطح فنی رویدادهای ملی همواره از وجود پرونده‌های کثیر حقوقی در مراجع بین‌المللی دچار لطمات جدی شده است که بعضاً موجب نارضایتی‌های اجتماعی و همین‌طور وهن کشور در سطح بین‌المللی در این حوزه شده است. پرونده‌های حقوقی ورزشی ویلموتس، استراماچونی، کالدرون، استوکس، فدراسیون جودو و ... تنها برشی از وضعیت حقوقی نامساعد حال

1. Dispute Resolution Chamber (DRC)

2. Lindholm

3. Jahnson

حاضر ورزش ایران هستند، به طوری که تنها در یک مورد پرونده ویلموتس، نزدیک به ۵ میلیون یورو (۱۸۰ میلیارد تومان) خسارت به همراه داشت. بنابراین این پژوهش به دنبال آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع قضایی بین‌المللی است تا از این طریق با افزایش آگاهی و شناخت مدیران ورزشی جهت عقد و مدیریت قراردادهای بین‌المللی و به دنبال آن کاهش اعتراضات و شکایات در مراجع رسیدگی بین‌المللی، از هزینه‌ها و خسارات هنگفت مالی و اجتماعی جلوگیری کرد.

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت کیفی است که با استفاده از رویکرد تحلیل مضمون انجام گرفت. تحلیل مضمون به عنوان یک فرایند تحلیلی و تفسیری به پژوهشگر این امکان را می‌دهد که به صورت نظام‌مند به جست‌وجوی داده‌ها برای اکتشاف الگوها بپردازد. جامعه آماری پژوهش شامل خبرگان حوزه حقوق ورزشی آگاه به پرونده‌های حقوقی بین‌المللی ورزشی و به طور ویژه وکلای درگیر در پرونده‌ها بودند که به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب شدند و ۱۵ مصاحبه نیمه‌ساختاریافته تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام گرفت، به گونه‌ای که در سه مصاحبه آخر مفهوم و کد جدیدی به دست نیامد. برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از کدگذاری باز استفاده شد و با کدگذاری کلمات، جملات و پاراگراف‌های حاصل از مصاحبه‌ها، مضامین مختلف احصا شده و با توجه به بار معنایی یکسان در دسته‌های مختلف طبقه‌بندی و نامگذاری شدند. با هر مصاحبه، تغییرات لازم در مورد محتوا و نام کدها و طبقات داده شد. پس از تحلیل کامل محتوای مصاحبه‌ها، با توجه به مدل‌های مفهومی موجود بهترین شکل ساختاری برای آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزشی در مراجع بین‌المللی طراحی شد. در نهایت ۸۱ گویه در قالب ۲۴ مقوله فرعی و ۸ مؤلفه اصلی شناسایی شدند.

یافته‌های پژوهش

جدول ۱ مشخصات نمونه آماری تحقیق را نشان می‌دهد.

جدول ۱. مشخصات نمونه آماری

ردیف	جنسیت	تحصیلات	رشته تحصیلی	سمت
۱	مرد	کارشناسی ارشد	حقوق جزا	مسئول دیارتمان حقوقی فدراسیون ورزشی
۲	مرد	دکتری	حقوق بین‌الملل	عضو هیأت علمی و وکیل ورزشی بین‌المللی
۳	مرد	دکتری	حقوق خصوصی	کارشناس حقوق خصوصی و ورزشی
۴	زن	دکتری	حقوق ورزشی	مشاور حقوقی کمیته المپیک و داور CAS
۵	مرد	کارشناسی ارشد	مدیریت ورزشی	مشاور بین‌المللی حقوق ورزشی
۶	مرد	دکتری	حقوق	مشاور حقوقی فدراسیون ورزشی
۷	مرد	دکتری	مدیریت ورزشی	عضو هیأت علمی
۸	مرد	دکتری	تربیت بدنی	مربی فوتبال در سطح ملی
۹	مرد	کارشناسی	مهندسی	عضو کمیته انضباطی فدراسیون ورزشی
۱۰	مرد	دکتری	حقوق بین‌الملل	عضو کمیته انضباطی کنفدراسیون فوتبال آسیا
۱۱	مرد	دکتری	حقوق	معاون حقوقی باشگاه فوتبال
۱۲	زن	دکتری	مدیریت ورزشی	پژوهشگر حقوق و مدیریت ورزشی
۱۳	مرد	کارشناسی ارشد	حقوق بین‌الملل	عضو کمیته وضعیت بازیکنان
۱۴	مرد	کارشناسی	حقوق	وکیل و مشاور حقوقی ورزشی
۱۵	زن	کارشناسی ارشد	حقوق خصوصی	کمیته حقوقی فدراسیون ورزشی

جدول ۲، چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مجامع بین‌المللی در مرحله مذاکره را نشان می‌دهد.

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
نبود سیستم نظارت بر حسن انجام کار و عملکرد مربی / بازیکن مطابق قرارداد فی‌مابین	مذاکره	مشاوره
نظام‌مند نبودن فرایند انتخاب مربی / بازیکن		
رعایت نکردن مقررات مربوط به پنجره نقل و انتقالات	مذاکره	مشاوره
شرکت ندادن افراد و وکلای حقوقی در مراحل مذاکره		
اقدامات فردی مدیرعامل، مدیر ورزشی یا اجرایی در مذاکره و عقد قرارداد		
قرار نگرفتن تمامی جزئیات یک پرونده در اختیار کارشناسان و وکلای حقوقی	مذاکره	حقوقی
استفاده از افراد حقوقی غیرمتخصص و با شایستگی کم		
عدم کنترل سوابق مربی / بازیکن پیش از عقد قرارداد (Back Ground Check)		
عدم بررسی پیشینه حقوقی طرف قرارداد (ورزشکار / مربی و ...)	مذاکره	بررسی پیشینه
عدم انجام معاینات پزشکی پیش از انعقاد قرارداد با ورزشکاران		

در مرحله مذاکره، سهل‌انگاری در خصوص مسائل فنی، عدم بهره‌گیری از مشورت‌های حقوقی و عدم بررسی پیشینه ورزشکار یا مربی، از مهم‌ترین مسائل منجر به مشکلات حقوقی شناسایی شدند.

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
عدم تنظیم قراردادها براساس مذاکرات و استفاده از نسخه‌های پیش‌نویس	نگارش قرارداد	نگارش قرارداد
کمبود افراد متخصص و مسلط به فن قرارداد نویسی بین‌المللی و ورزشی		
عدم شفافیت هنگام عقد قرارداد	عقد قرارداد	زبان
عدم درج صحیح تعهدات طرف مقابل در قرارداد به‌واسطه ساده‌انگاری، ناآگاهی و ...		
کم‌توجهی به انتخاب دقیق واژه‌ها و اصطلاحات و بار معنایی و حقوقی آنها در نگارش قراردادها		
عدم تسلط به زبان‌های بین‌المللی در هنگام مذاکره و عقد قرارداد	عقد قرارداد	زبان
ترجمه متون فارسی لوايح توسط دارالترجمه‌ها و افراد غیرمتخصص		
آشنایی و تسلط کم حقوقدانان به زبان بین‌الملل		
عدم آشنایی و تسلط مدیران به زبان انگلیسی	عقد قرارداد	ساده‌انگاری
ساده‌انگاری و عدم اجرای به‌موقع تعهدات مندرج در قرارداد از سوی فدراسیون / باشگاه		
پذیرش شروط و بندهایی در قرارداد که می‌تواند به شکست پرونده در دعوای حقوقی منجر شود		
صعوبت انجام تعهدات قراردادی از سوی فدراسیون / باشگاه و ... با توجه به تحریم‌ها	عقد قرارداد	ساده‌انگاری

در مرحله عقد قرارداد، ساده‌انگاری، اشتباهات در نگارش قرارداد و عدم تسلط به زبان‌های خارجی از مهم‌ترین دلایل شکست در پرونده‌های حقوقی بین‌المللی ورزشی شناسایی شدند.

جدول ۴. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در مرحله اجرای قرارداد

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
عدم انجام تعهدات قرارداد	ایفای تعهدات	ایفای تعهدات
عدم مسئولیت‌پذیری مدیران و پاسخگویی در اسناد تعهدآور		
امضای اسناد تعهدآور توسط مدیران بدون تدارک بودجه، منابع و پشتوانه قطع الوصول	اجرای قرارداد	مدیریت مالی
نداشتن مدیریت مالی لازم براساس مقررات بین‌المللی		
عدم پرداخت به‌موقع مطالبات ورزشکار / مربی و ...	تحریم‌های اقتصادی	تحریم‌های اقتصادی
مقروض بودن باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی و صورت‌های مالی منفی		
عدم استقلال و استطاعت مالی باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی	تحریم‌های اقتصادی	تحریم‌های اقتصادی
شرایط حاکم بر نظام بانکی کشور با توجه به وجود تحریم‌ها		
بی‌توجهی به شرایط تحریم به‌ویژه در بخش مالی در زمینه دستمزد مربی / بازیکن و ...	تحریم‌های اقتصادی	تحریم‌های اقتصادی
عدم پیش‌بینی سازوکارهای متناسب با شرایط تحریم در قراردادها		
افزایش تورم و کاهش ارزش پول ملی		

در مرحله اجرای قرارداد، عدم ایفای تعهدات ناشی از قرارداد، ضعف در مدیریت مالی قرارداد و تحریم‌های اقتصادی از مهم‌ترین دلایل شکست پرونده‌های حقوقی ورزشی در مراجع بین‌المللی بودند.

جدول ۵. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در مرحله طرح دعوا و شکایت

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
بی‌اعتنایی و عدم پاسخ به مکاتبات ارسالی از سوی نهادهای ورزشی بین‌المللی	مکاتبات	مکاتبات
پاسخ‌های ناقص و غیرشفاف به مکاتبات بین‌المللی		
سندسازی و ارائه اسناد تقلبی و جعلی به نهادهای بین‌المللی	زمان خریدن طرح دعوا و شکایت	زمان خریدن طرح دعوا و شکایت
مراجعه دیر هنگام به افراد و کلای حقوقی		
اصرار بر کشاندن دعوا به محاکم بین‌المللی به امید خرید زمان	زمان خریدن طرح دعوا و شکایت	زمان خریدن طرح دعوا و شکایت
زمان دادن به پرونده‌ها به امید آرام کردن فضای رسانه‌ای و کنترل افکار عمومی		
کم توجهی به شکایات و انتقال مشکلات به مدیریت بعدی	رسانه	رسانه
شتاب‌زدگی و هیاهوی رسانه‌ای داخلی		
انتقال عمدی یا سهوی اطلاعات از سوی رسانه‌های داخلی	کارشکنی	کارشکنی
مصاحبه‌ها و فعالیت‌های رسانه‌ای مجازی بی‌مورد از سوی ورزشکاران، مربیان و مدیران		
کارشکنی از سوی برخی نهادها و افراد داخلی	کارشکنی	کارشکنی
احتمال تبانی و کلای طرف ایران با طرف مقابل		
کارشکنی و تصمیمات مغرضانه برخی نهادهای بین‌المللی		

در مرحله طرح دعوا و شکایت، پاسخگویی نادرست به مکاتبات، خرید زمان و وقت‌کشی، برخی کارشکنی‌های داخلی و فعالیت‌های رسانه‌ای شتاب‌زده از مشکلات حقوقی مربوط به رسیدگی به پرونده‌های ورزشی بین‌المللی در حوزه ورزش بود.

جدول ۶. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در خصوص فساد و عدم نظارت

چالش‌ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
منافع شخصی در عقد قرارداد با ورزشکاران و مربیان ناکارآمد	دلالی	فساد و عدم نظارت
پدیده دلایسم و منفعت‌طلبی مدیران و کادر فنی و سرپرستی فدراسیون / باشگاه		
معاملات و قراردادهای مشکوک به پولشویی		
وجود فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی با صورتهای مالی منفی یا دارای بدهی مالیاتی	عدم شفافیت	فساد و عدم نظارت
صورتهای مالی غیرشفاف و منفی سازمان‌های ورزشی		
عدم شفافیت قراردادهای ورزشی فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی		
عدم بررسی نقاط ضعف قراردادهای قبلی	ضعف نظارت	فساد و عدم نظارت
ضعف واحدهای نظارتی وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون‌ها		
نداشتن شاخص‌ها و استانداردها برای ارزیابی واحدهای حقوقی		
آستانه تحمل بالا به تخلفات مدیران و احساس امنیت متخلفان	نادیده	فساد و عدم نظارت
تساهل و تسامح در صدور احکام قضایی برای مدیران متخلف	گرفتن	
بی‌توجهی به عملکرد حقوقی مدیران در عزل و نصب‌ها	تخلفات	

دلالی و دزدی، عدم شفافیت مالی و اطلاعاتی، ضعف در نظارت به نهادهای ورزشی و چشم‌پوشی به تخلفات افراد مسائل ناشی از عامل فساد و نبود نظارت بودند که به شکست در پرونده‌های حقوقی ورزشی در مراجع بین‌المللی منجر می‌شوند.

جدول ۷. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در خصوص جو مدیریتی ورزش

چالش‌ها	مقوله فرعی	مقوله اصلی
تغییرات پی‌درپی مدیران و نبود مدیریت مستمر	تغییرات مدیریتی	جو مدیریتی ورزش
نبود برنامه اصولی و راهبردی در فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها		
عدم انجام تعهدات و مسئولیت‌پذیری پس از جابه‌جایی‌ها در سطوح عالی مدیریتی فدراسیون/باشگاه		
دولتی بودن باشگاه‌ها و سازمان‌های ورزشی و انتصاب مدیران خارج از عرف	سیاست‌زدگی ورزش	جو مدیریتی ورزش
وابستگی زیاد ورزش ایران به سیاست		
اثرگذاری نهادهای ثالث و غیرمرتبط بر فرایند انتخاب و نحوه عقد قرارداد و شکایت		
اعمال نفوذ از سوی کانون‌های قدرت خارج از ورزش	آگاهی و نگرش مدیران	جو مدیریتی ورزش
نگرش مدیران در خصوص نیاز به افراد حقوقی در مواقع مذاکره و شکایات		
ناآگاهی مدیران از موضوعات حقوقی		
اشراف نداشتن مدیران ورزشی به مقررات بین‌المللی	مدیران	

تغییرات پی‌درپی مدیران، دخالت‌های سیاسی زیاد در ورزش و کمبود آگاهی و ضعف نگرش مدیران ورزشی از مهم‌ترین دلایل مدیریتی شکست در پرونده‌های حقوقی ورزشی بین‌المللی شناسایی شدند.

جدول ۸. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در خصوص ساختار حقوقی

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
به‌کار نرفتن وکلا و حقوقدانان متخصص ورزشی در روند دفاع	ساختار حقوقی ورزش	عدم تخصص‌گرایی
اختیار کم کارشناسان حقوقی سازمان‌های ورزشی		
استفاده نکردن باشگاه‌های ورزشی از مشاوران حقوقی متخصص		
ضعف بنیادی و ساختاری در آموزش علم حقوق	ضعف نهادهای حقوقی	ضعف
مشارکت ندادن جدی کمیته‌های حقوقی در فدراسیون‌ها و باشگاه‌های ورزشی		
نداشتن مرکز ملی داوری ورزشی به عنوان یک نهاد واسط قبل از ارسال پرونده‌ها به مراجع بین‌المللی		
نبود نهاد مستقل به عنوان بازرس ویژه مبارزه با فساد در ورزش	ضعف نهادهای حقوقی	عدم بهره‌گیری از ظرفیت‌های میانجیگری در اختلافات ورزشی
عدم بهره‌گیری از ظرفیت‌های میانجیگری در اختلافات ورزشی		
ضعف محیط حقوقی ورزشی داخلی		

کمبود تخصص‌گرایی و ضعف نهادهای حقوقی از دلایل ساختاری شکست در پرونده‌های حقوقی ورزشی بین‌المللی بودند.

جدول ۹. چالش‌های پرونده‌های حقوقی ورزشی ایران در مراجع بین‌المللی در خصوص محیط بین‌المللی ورزش

چالش‌ها	مقوله اصلی	مقوله فرعی
عدم تطابق قوانین داخلی با قوانین بین‌المللی	محیط حقوقی بین‌المللی	تعارض قوانین ملی و بین‌المللی
قوانین ناکارآمد داخلی در بروز اختلافات داخلی		
تعارض مقررات داخلی با مقررات بالادستی در نهادهای بین‌المللی		
اولویت قوانین و اساسنامه‌های فدراسیون‌های بین‌المللی نسبت به قوانین داخلی	وجهه بین‌المللی	وجهه بین‌المللی
تنزل وجهه بین‌المللی طرف ایرانی در محافل حقوقی بین‌المللی ورزشی با توجه به شکست‌های زیاد		
تعداد زیاد شکایات از ایران در مراجع قضایی بین‌المللی ورزشی		
عدم استقلال و فساد در برخی مراجع قضایی بین‌المللی ورزش	وجهه بین‌المللی	وجهه بین‌المللی
نداشتن کرسی‌های مؤثر در سازمان‌های ورزشی بین‌المللی		

تعارض قوانین داخلی با خارجی در ورزش و تنزل وجهه بین‌المللی ایران در مراجع قضایی بین‌المللی ورزش، از مشکلات مرتبط با محیط بین‌المللی حقوقی بودند که به شکست طرف ایرانی در پرونده‌های ورزشی بین‌المللی منجر می‌شوند.

بحث و نتیجه‌گیری

با پیشرفت روزافزون ورزش حرفه‌ای و تجاری شدن آن و همچنین کم‌رنگ شدن مرزهای جغرافیایی، مباحث حقوقی مربوط به آن نیز روزبه‌روز بیشتر و پیچیده‌تر شده و تعداد دعاوی ورزشی بین‌المللی در حال افزایش است. این مشکلات زمانی که به سیستم ناکارآمد ورزش ایران می‌رسند، دوچندان می‌شوند و در اکثر قریب به اتفاق دعاوی مطرح‌شده، طرف ایرانی در مراجع قضایی بین‌المللی بازنده بوده است. بنابراین این پژوهش با هدف آسیب‌شناسی پرونده‌های حقوقی ورزش ایران در مراجع بین‌المللی انجام گرفت. پس از بررسی‌های کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان آگاه از موضوع، این چالش‌ها در هشت دسته اصلی مذاکره، عقد قرارداد، اجرای قرارداد، طرح دعوا و شکایت، فساد و عدم نظارت، ساختار مدیریتی، ساختار حقوقی و ساختار حقوقی بین‌المللی شناسایی و دسته‌بندی شدند.

در مرحله مذاکره، مسائلی مانند سهل‌انگاری در خصوص مسائل فنی، عدم بهره‌گیری از مشورت‌های حقوقی و بی‌توجهی به سوابق حقوقی ورزشکار یا مربی طرف قرارداد، از مهم‌ترین مشکلات حقوقی شناسایی شدند. به لحاظ فنی، دعوت از ورزشکاران و مربیان بی‌کیفیت و ثبت قراردادهای نامتعارف از جمله مسائل فنی مهمی است که در پرونده‌های زیادی گریبانگیر ورزش ایران شده است. بازیکنان نامتعارفی مانند کنستانت، گولتس، بودیمیر و بازیکنان اوکراینی پرسپولیس (پلی یانسکی و پریمیوف) نمونه کوچکی از این اشتباهات سهوی یا عمدی هستند. براساس نتایج **هریس^۱ و همکاران** (۲۰۱۳)، توجه به مطالعات ارزش‌گذاری سرمایه‌های انسانی ورزش حرفه‌ای (ورزشکار، مربی و ...) براساس معیارهای مختلف نظیر سن، عملکرد فنی، قابلیت رسانه‌ای و ... پیش از انعقاد قرارداد می‌تواند به‌عنوان یکی از راهکارهای پیشگیری از ثبت قراردادهای نامتعارف در ورزش مطرح شود. به عقیده **چادویک^۲ و همکاران** (۲۰۱۹)، فوتبال و نقل و انتقال بازیکنان حرفه‌ای امروزه شکلی از بازار واقعی را به خود گرفته است. استفاده از بازیکن مستلزم ثبت قرارداد در مرجع صلاحیت‌دار و صدور گواهی بین‌المللی بازی^۳ (ITC) است. رعایت مقررات در مسابقات، اعلام هرگونه بیماری به باشگاه و عدم حضور در تمرینات یا مسابقات باشگاه‌های دیگر از تعهدات اولیه ورزشکاران در قراردادهاست (موسوی پور، ۲۰۲۰). عدم بررسی پیشینه فنی و حقوقی ورزشکار، مربی و ... نیز از دیگر مشکلات حقوقی است. برای نمونه در خصوص استوکس با اینکه این بازیکن با باشگاه تراکتورسازی به چالش حقوقی رسیده و غرامت گرفته بود؛ ولی دوباره باشگاه پرسپولیس با او وارد مذاکره و قرارداد شد. **پذیرش و همکاران** (۲۰۲۲) برای کنترل جرائم اقتصادی در ورزش راهکارهایی مانند احراز هویت افراد در ورزش، شناسایی افراد اخلاق‌مدار و اعمال محدودیت‌های مالی برای افراد با پیشینه نامناسب در ورزش را پیشنهاد کردند. در سطح فدراسیون بین‌المللی فوتبال، کمیته تعیین وضعیت بازیکنان هرچند به‌عنوان رکن قضایی پذیرفته شده نیست، اما صلاحیتی شبه قضایی با ضمانت اجراهای مشخص در خصوص موضوعات مرتبط با تعیین وضعیت بازیکنان دارد. این موضوع در ماده ۴۹ اساسنامه جدید فدراسیون فوتبال ایران نیز تبیین شده است و براساس آن تمامی اختلافات مالی، استخدامی و قراردادی و اختلافات مرتبط با حق آموزش و سازوکار مشارکت بین اعضا در کمیته تعیین وضعیت فدراسیون فوتبال حل‌وفصل می‌شود (**شعاعی و عرب شیبانی**، ۲۰۲۲). در خصوص عدم به‌کارگیری مشاوران حقوقی در مرحله مذاکره یکی از مصاحبه‌شوندگان گفته است: «مشکل اساسی در تنظیم قراردادهاست که وکلا و کارشناسان حقوقی نه در مذاکرات و نه در تنظیم آن به بازی گرفته نمی‌شوند. در دنیا برای تنظیم قراردادها وکلا و کارشناسان حقوقی در نوک پیکان هستند». **شعبانی مقدم و همکاران** (۲۰۱۶) در پژوهش خود نتیجه‌گیری کردند که جای خالی وکلا و قضات ورزشی در عرصه ورزش به‌شدت احساس می‌شود.

در مرحله عقد قرارداد، ساده‌انگاری، اشتباهات در نگارش قرارداد و عدم تسلط به زبان‌های خارجی از مهم‌ترین دلایل شکست در پرونده‌های حقوقی بین‌المللی ورزشی‌اند. به عقیده یوسفی **صادق‌لو و رجبی** (۲۰۲۰)، قرارداد ورزشی پاشنه آشیل مشکلات حقوقی فعلی در ورزش است. بیشتر این مشکلات متوجه نحوه تنظیم قراردادهاست. با توجه به تفسیر قانون مدنی ایران لازمه قرارداد، توافق و تراضی برای امری بین دو شخص است که الزامات و تعهدات دوجانبه‌ای را در مواعد تعیین‌شده به‌وجود می‌آورد، اما شرایط و ارکان قرارداد در حقوق ورزشی متفاوت است و به‌نوعی باید این قراردادها با چارچوب‌های بین‌المللی تنظیم شود. در این زمینه یکی از مصاحبه‌شوندگان اظهار کرد: «متأسفانه وقتی برخی باشگاه‌های ما برای تدوین و ارسال یک لایحه به دادگاه حکمیت ورزش متون فارسی را برای ترجمه به دارالترجمه‌هایی که شاید متخصص حقوق ورزشی نباشند، فرستاده و همان متن را به مراجع بین‌المللی ارسال می‌کنند، در نتیجه وقتی رویه چنین باشد، مشخص است که ما در عرصه‌های جهانی نمی‌توانیم از حقوقمان دفاع کنیم، حتی جایی که حق با ما باشد. حالا بگذریم در بسیاری از قراردادها به‌نحوی عمل و مدیریت شده که پیشاپیش در آن پرونده بازنده هستیم». **درویشی و همکاران** (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود به اهمیت تسلط به زبان انگلیسی در مجامع بین‌المللی تأکید کردند. **لوکومسکی^۴** (۲۰۲۱) در پژوهشی دریافت که نهادهای قضایی و داوری فوتبال بین توافقنامه‌های اولیه، پیش‌نویس قراردادها و قراردادهای نهایی، مذاکره سهل‌انگارانه و غیرمنصفانه تفاوت قائل شده است

1. Harris

2. Chadwick

3. International Transfer Certificate

4. Lukomski

و هریک از این اسناد بار حقوقی مربوط به خود را دارند. مصاحبه‌شونده دیگری بیان کرده است که «کار ما این شده که کامپیوترمان را باز می‌کنیم و یک فرمت و قالب را پیدا می‌کنیم و دستی بر سر و گوشش می‌کشیم و ...؛ در صورتی که اگر یک کاما یا یک واژه انگلیسی را در جای خود استفاده نکنیم دچار مشکل می‌شویم». [شریعتی فیض‌آبادی](#) (۲۰۲۰) در پژوهش خود، وسواس و دقت حقوقی در بندها و تبصره‌های قرارداد با بازیکنان و مربیان خارجی با توجه به شرایط اقتصادی کنونی را به‌عنوان یک اصل و راهبرد پیشنهاد می‌کند. در پرونده ویلموتس، از یک عبارت درون پراتنز که بر اثر ساده‌انگاری عوامل عقد قرارداد منعقد شده، فرد بلژیکی خواستار شش میلیون یورو غرامت از فوتبال ایران شد.

در مرحله اجرای قرارداد، وجود تحریم‌های اقتصادی، ناتوانی در مدیریت مالی و ایفای تعهدات ناشی از قرارداد از چالش‌های حقوقی شناسایی شدند. در این خصوص یکی از مصاحبه‌شوندگان بیان کرده است: «ما در انعقاد قراردادها مدیریت مالی لازم را نداریم، چراکه براساس قوانین فیفا اگر بازیکنی پس از گذشت دو ماه حقوق خود را دریافت نکند، می‌تواند نسبت به فسخ قرارداد اقدام کند، اما عمده باشگاه‌های ما نظم لازم در پرداخت‌های مالی را ندارند و لذا بازیکن وقتی سرموقع حقوق خود را دریافت نکرد دیگر خود را به سایر تعهدات مندرج در قرارداد پایبند نمی‌داند». مصاحبه‌شونده دیگری اظهار کرد: «یکی از دلایلی که این رأی - پرونده ویلموتس - به تأخیر افتاد تحریم‌های ظالمانه بین‌المللی علیه ایران است که فرایند انتقال پول را دچار مشکل کرد و نقطه شروع اختلاف بود. برخی از مسائل تشریفات اداری بوده و برخی هم به مسائل مرتبط با تحریم برمی‌گردد». [شریعتی فیض‌آبادی](#) (۲۰۲۰) در پژوهش خود دریافت که پرداخت حقوق ورزشکاران و مربیان خارجی مهم‌ترین تأثیر منفی مستقیم تحریم‌های اقتصادی بر ورزش ایران است. یکی از مشکلات ورزش ایران، تحریم‌های بانکی پیش روی فدراسیون‌ها و باشگاه‌هایی است که با مربی یا ورزشکار خارجی همکاری می‌کنند و باید حق‌الزحمه این افراد را به دلار پرداخت کنند؛ برخی مدیران ورزشی بدون در نظر گرفتن شرایط موجود، اقدام به عقد قرارداد با بازیکنان و مربیان خارجی کرده که با توجه به شرایط اقتصاد کنونی ایران، در پرداخت‌ها دچار مشکل شده و این موضوع خود موجبات شکایت خارجی‌ها از باشگاه‌ها و فدراسیون‌های ایرانی می‌شود.

در مرحله طرح دعوا و شکایت، پاسخگویی نادرست به مکاتبات، خرید زمان و وقت‌کشی، برخی کارشکنی‌های داخلی و فعالیت‌های رسانه‌ای شتاب‌زده از مشکلات حقوقی مربوط به رسیدگی به پرونده‌های ورزشی بین‌المللی در حوزه ورزش بوده است. باشگاه‌ها با ایجاد تأخیر جرائمی مانند بسته شدن پنجره را به تعویق می‌اندازند. به عقیده یکی از صاحب‌نظران «آنها برای مدیریت پرونده‌های حقوقی تنها یک راهبرد را در دستور کار خود قرار داده‌اند و آن هم خرید زمان با کش دادن روند پیگیری پرونده بوده تا شانس خود را برای انداختن بدهی خارجی‌ها بر گردن مدیر بعدی امتحان کنند یا اینکه با شعار از این ستون به آن ستون فرج است، به امید از راه رسیدن یک اسپانسر قلد و پر شدن خزانه باشگاه و پرداخت این بدهی‌ها بنشینند». به عقیده یوسفی [صادق‌لو و رجیبی](#) (۲۰۲۰) در بسیاری موارد، اختلافات در بسیاری از قراردادهای ورزشی ایجاد می‌شود که طرفین می‌توانند برای حل کارآمد و سریع موضوع از شرط داوری به‌جای رسیدگی قضایی طولانی استفاده کنند. در خصوص ضعف مکاتبات، علاوه بر عدم پاسخگویی به‌هنگام و شفاف، در خصوص سندسازی، [محمودی و همکاران](#) (۲۰۱۸) بیان کردند با توجه به اینکه ساختار اقتصادی فوتبال کشور اکنون دولتی و مغایر با قوانین جهانی فوتبال و آسیاست، برای اینکه شرایط تیم‌های فوتبال ایرانی در رقابت‌های برون‌مرزی هموار و میسر شود، باید سندسازی و پرونده‌سازی شود که این خود پیدایش فساد را در پی دارد. عدم تعهد شغلی برخی رسانه‌های ورزشی از جمله طرفداری و احساس تعلق آنان به باشگاه‌های خاص، سوءاستفاده از محیط آلوده ورزش در جهت منافع شخصی، بزرگ‌نمایی و تبلیغات بازیکنان بی‌کیفیت، باج‌خواهی از ارکان فوتبال برای تخریب یا تبلیغ برای آنان، از جمله مشکلاتی است که برخی رسانه‌های ورزشی در مسیر قراردادهای حقوقی ایجاد می‌کنند.

عدم نظارت و فساد یکی از دلایل مهم در تعداد بالای دعاوی در مراجع حقوقی بین‌المللی ورزشی شناسایی شد. نبود شفافیت، دلالتی و تباری، ضعف نظارت و نادیده گرفتن تخلفات از جمله چالش‌های مهم در این زمینه بودند. [گروس](#)^۱ (۲۰۱۱) در طبقه‌بندی اشکال فساد

^۱. Gross

سازمانی، به دو دسته سازمان فاسد و سازمان با افراد فاسد اشاره دارند. در پدیده سازمان فاسد، تمامی اعضای سازمان اعم از ائتلاف‌های غالب، نخبگان سیاسی و تیم‌های اجرایی در سازمان اعمال فساد را چه در جهت اهداف فردی و چه اهداف سازمانی انجام می‌دهند. اما در سازمان افراد فاسد، ماهیت سازمان مشکلی برای ارتکاب فساد ندارد، منتها افراد سازمان به خصوص رده‌های سطوح عملیاتی در اعمال فساد مشارکت دارند. [جسمانی و همکاران](#) (۲۰۱۹) فقدان قوانین مالی و کاری شفاف، استاندارد و الزام‌آور را از موانع مهم توسعه ورزش قهرمانی برشمردند. [محمودی و همکاران](#) (۲۰۱۸) بی‌توجهی و ناکارآمدی ارکان قضایی در برخورد با تخلفات ورزشی، عدم ضمانت اجرایی احکام و قوانین، تساهل و تسامح و سلیقه‌ای بودن احکام انضباطی را از جمله عوامل زمینه‌ساز بروز فساد در ورزش برشمردند. [مایسون^۱ و همکاران](#) (۲۰۰۶) ایجاد کمیته‌های تخصصی مستقل را برای شناسایی فساد در سازمان‌های ورزشی ضروری دانستند.

سیاست‌زدگی ورزش، تغییرات پی‌درپی مدیران ورزشی و ضعف آگاهی و بینش مدیران ورزشی نسبت به مسائل حقوقی ورزش، از چالش‌های ناشی از جو مدیریتی ورزش بودند. [درویشی و همکاران](#) (۲۰۲۰) کسب کرسی‌های بین‌المللی مؤثر را از چالش‌های اساسی ورزش ایران برشمردند. متأسفانه ورزش ایران همواره به دلیل بی‌ثباتی مدیریت یا اختلاف دیدگاه‌های سیاسی و جناحی و حتی غرض‌ورزی شخصی، نه تنها تلاش زیادی در این زمینه نداشته، بلکه کرسی‌های موجود را هم به دلیل بی‌تدبیری مدیران یا بی‌اطلاعی از نقش دیپلماسی در توفیقات ورزشی از دست داده است. همه این موارد به دلیل ناآگاهی و اطلاعات ناکافی در حوزه بین‌الملل از سوی کسانی است که در رأس قرار دارند و آگاهی لازم برای انتصاب و مواردی از این قبیل را نداشته و تخصص لازم در علم مربوط را ندارند. نداشتن اطلاعات در حوزه بین‌الملل سبب ناآگاهی افراد از رفتارهای بین‌المللی و نحوه ارتباط با جوامع دیگر می‌شود. [عسکریان و آزادان](#) (۲۰۱۳) گرایش‌های سیاسی در فوتبال ایران، بی‌ثباتی مدیریت در باشگاه‌ها یا تغییرات نامناسب مدیریتی، وجود روابط به جای ضوابط در باشگاه‌ها و سیستم دولتی فوتبال کشور را از موانع جذب اسپانسرها در فوتبال ایران برمی‌شمرد که این موانع به محیط حقوقی ورزش ایران نیز قابل تعمیم است. در این خصوص یکی از مصاحبه‌شوندگان گفت: «وقتی مدیر ما چه ملی و چه باشگاهی نگاه کوتاه‌مدت دارد، ضرورت استفاده از مشاور حقوقی مجرب را متوجه نمی‌شود و وقتی دیدگاه اقتصادی و پول‌سازی نسبت به ورزش ندارد می‌رسد به اینکه دفع ضرر را هم برای خودش یک عایدی بدانند». یکی دیگر از مصاحبه‌شوندگان اظهار کرد: «طرفین می‌دانند پرونده بازنده است، اما دوباره هزینه‌ای می‌کنند تا به CAS ببرند تا فقط شش ماه وقت بخرند که به مدیر بعدی برسد. به شکلی زهرش گرفته می‌شود وقتی زمان می‌گذرد و این قدر از آن زمان می‌گذرد که مردم یادشان می‌رود و حساسیت کمتر می‌شود».

ضعف ساختار حقوق ورزشی در داخل کشور ناشی از نبود یا ضعف نهادهای حقوقی ورزشی و عدم تخصص‌گرایی از مسائلی بودند که اکثریت قریب به اتفاق مصاحبه‌شوندگان به آنها اشاره کردند. بریتانیا، استرالیا، نیوزلند، ژاپن و کانادا همگی سیستم‌های حل اختلاف ورزشی مستقل و ویژه ورزش خود را در یک دهه اخیر ایجاد کرده‌اند. معمول‌ترین رویه مورد استفاده برای حل اختلاف میان کشورهای این چنین رویه‌هایی را دارا هستند، داوری بوده است [\(فیندالی و مازوکو^۲\)](#). [مافی و شهلائی](#) (۲۰۱۷) به ضرورت ایجاد دادگاه داوری ملی ورزش در ایران تأکید می‌کنند. [باقرنیا و ساقیان](#) (۲۰۱۷) نیز تأسیس فدراسیون حقوقی ورزشی را به منظور پیشگیری از وقوع جرائم ورزشی پیشنهاد کردند. یکی از مصاحبه‌شوندگان در این خصوص بیان کرد: «باید یک دستورالعملی به همه فدراسیون‌ها و باشگاه‌ها ابلاغ شود و آنها را ملزم کنیم تا تمامی قراردادهای بین‌المللی تحت کنترل و نظارت یک وکیل حقوقی تحصیل کرده و مسلط و دارای مدرک بین‌المللی امضا شود». در بیشتر مصاحبه‌ها، یکی دیگر از چالش‌های حقوقی مهم، عدم بهره‌گیری از ظرفیت‌های میانجیگری و داوری در اختلافات ورزشی بود. به عقیده [کیسنراس^۳](#) (۲۰۲۰)، با توجه به بروز اختلافات ورزشی گسترده، درگیری‌های اقتصادی فی‌مابین و لزوم ارجاع این اختلافات به نهاد داوری ورزش، ضرورت آموزش و تفهیم قوانین حاکم آیین‌نامه‌های انضباطی و حقوق افراد ورزشی می‌تواند گاهی در جلوگیری از این مشکلات و یا حل عادلانه پرونده‌های حقوقی مؤثر باشد. در تحقیقی که [ساندو^۴](#) (۲۰۱۵) از طریق مصاحبه با ۴۰

1. Mason

2. Findlay & Mazzucco

3. Cisneros

4. Sandu

ورزشکار انجام داد، ۸۲/۵ درصد از پاسخ‌دهندگان تمایل داشتند از میانجی‌گری برای حل اختلافات بین آنها و باشگاه استفاده شود. همچنین ۷۲/۵ درصد پاسخ‌دهندگان به دلیل افشای اطلاعات و درز احتمالی اخبار در رسانه‌ها ترجیح می‌دادند که به‌جای حضور در دادگاه، از فرایند میانجی‌گری استفاده کنند، زیرا حضور در دادگاه می‌توانست بر شهرت و عملکرد آنها تأثیر منفی بگذارد.

تعارض قوانین داخلی با خارجی در ورزش و تنزل وجهه بین‌المللی ایران در مراجع قضایی بین‌المللی ورزش، از مشکلات مرتبط با محیط بین‌المللی حقوقی ورزش بودند. اصل ۱۵۹ قانون اساسی ایران مرجع رسمی تظلمات را دادگستری ایران می‌داند و نه مراجعی چون فیفا یا دادگاه حکمیت ورزش که یک دادگاه خارجی است و براساس حقوق خارجی و نه حتی حقوق بین‌الملل عمل می‌کند. [جباری \(۲۰۱۹\)](#) اظهار کرده است پس از المپیک ۲۰۱۲ لندن، این‌گونه تعارضات به‌شدت افزایش یافته است. [فoster^۱ \(۲۰۱۹\)](#) در پژوهشی بیان کرد که حقوق جهانی ورزش نیاز به مقررات بین‌المللی و شفافیت دارد تا بتوان در تصمیماتشان عدالت را شاهد بود و این موضوع به همکاری فدراسیون‌ها و سازمان‌های قضایی کشورها نیاز دارد. به عقیده [شارپ^۲ و همکاران \(۲۰۲۱\)](#) حقوق ورزشی ذاتی بین‌المللی دارد، زیرا تمامی افراد و سازمان‌های ورزشی با وجود فعالیت‌های ملی، هدف بین‌المللی را دنبال می‌کنند که متأسفانه به‌علت تفاوت ساختارهای حقوقی هنوز تعریف جامعی از حقوق ورزشی جهانی وجود ندارد. یکی از مصاحبه‌شوندگان گفت: «قانون حاکم بر قراردادهای ورزشی معمولاً قانون سوئیس است. با لحاظ این واقعیت که مقر اصلی بسیاری از فدراسیون‌های بین‌المللی ورزشی از جمله فیفا، کمیته بین‌المللی المپیک و حتی دادگاه حکمیت ورزش در سوئیس قرار دارد». از طرفی وجود پرونده‌های حقوقی زیاد در مراجع قضایی بین‌المللی سبب تنزل وجهه و اعتبار طرف ایرانی شده است، به‌طوری‌که یکی از مصاحبه‌شوندگان گفته است: «فوتبال ایران در دادگاه بین‌المللی ورزش شاید حتی یک اتاق بزرگ را برای بایگانی پرونده‌های شکایت خارجی‌ها به خود اختصاص داده باشد. هرروز خبری مبنی بر محکومیت و محرومیت باشگاه‌های ایرانی از سوی CAS و یا فیفا به گوش می‌رسد و هیچ‌وقت هم نشده تا بشنویم فوتبال ایران در فلان پرونده پیروزی را از آن خود کرد».

در نهایت، به‌منظور کاهش بروز مشکلات حقوقی ورزشی در سطح بین‌المللی پیشنهاد می‌شود در انتخاب و انتصاب مدیران ورزشی، علاوه بر تخصص و مهارت به پیشینه حقوقی آنان توجه شود؛ کمیته‌های انضباطی با ترکیب حقوقی مناسب برای فدراسیون‌های مختلف ورزشی در نظر گرفته شود؛ مراجع نظارتی، قضایی و داور تخصصی برای ورزش تأسیس شوند و توسعه یابند؛ قوانین جامع مالی و شفاف در ورزش تدوین شوند و در تنظیم قراردادهای به تعهدات ناشی از آنها با در نظر گرفتن شرایط تحریم توجه شود؛ تمهیدات و برخورد‌های قاطع‌تری در خصوص مبارزه با دلالتی و فساد اندیشه شود؛ وکلا و حقوقدانان خبره و ماهر به‌عنوان مشاور در کنار مدیران ورزشی در همه مراحل حقوقی از قبل از مذاکره تا اختتام قراردادهای به‌کار گرفته شوند؛ از تجارب شخصیت‌های بین‌المللی در این حوزه استفاده شود؛ دوره‌های آموزشی کوتاه مدت و بلندمدت برای مدیران ورزشی در نظر گرفته شود و نسبت به تربیت متخصصان حقوق ورزشی اقدام شود.

تقدیر و تشکر

تیم پژوهش، از تمامی مشارکت‌کنندگان در پژوهش به پاس همکاری و ارائه نظرات ارزشمندشان سپاسگزارند.

References

- Askarian, F., & Azadan, M. (2013). Impediments of Sponsors' Attraction to Iran's Professional Football. *Contemporary Studies on Sport Management*, 2(4), 59-69 (in Persian).
- Bagher Nia, H., Saghian, M. (2017). Establishing Sports Law Federation; Its Necessity and the Role in Prevention of Sport Misdeeds. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 16(35), 197-210 (in Persian).
- Blackshaw, I. (2005). Protecting sports image rights in Europe. *Business Law International*, 6 (2): 270-285.
- Chadwick, S., Parnell, D., Widdop, P., & Anagnostopoulos, C. (Eds.). (2019). *Routledge handbook of football business and management*. London: Routledge.

^۱ Foster

^۲ Sharp

- Cisneros, B. (2020). "Challenging the call: Should sports governing bodies be subject to judicial review?" *International Sports Law Journal*, 20:18–35.
- Darvishi, A., Dousti, M., & Salehian Dehkordi, M. (2020). Identification of Indicators of Maintaining and Developing International Sports Positions. *Sport Physiology & Management Investigations*, 12(3), 135-148 (in Persian).
- De Sanctis, F. M. (2014). *Football, gambling, and money laundering: A global criminal justice perspective*. Springer.
- Findlay, H. A., & Mazzucco, M. F. (2010). Degrees of intervention in sport-specific arbitration: Are we moving towards a universal model of decision-making. *Yearbook on Arbitration and Mediation*, 2.
- Foster, K. (2019). Global Sports Law Revisited. *Entertainment and Sports Law Journal*, 17(4):1–14.
- Gross, M.B. (2011). Organizations of corrupt individuals: a study of corruption in international cricket and the Catholic Church. Doctor of Philosophy thesis, School of Management and Marketing, University of Wollongong.
- Harris, J., Abraham, R., & Auerbach, J. (2013). Human capital valuation in professional sport. *International Journal of Business, Humanities and Technology*, 3(3), 12.
- Jabbari, L. (2019). Principles Governing the Settlement of Disputes in International Sports Arbitrations. *Journal of World and International Science*, 4(48): 83-96 (in Persian).
- Johnson, J. (2009). "Restraint of Trade Law in Sport". *Sport Law E Journal*, 1 (1): 1-15.
- Jesmani, M., Rashid Lamir, A., Gharekhani, H., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2019). Identifying and Prioritizing Economic and managerial Barriers for Championship Sport in Zanjan Province. *Sport Physiology & Management Investigations*, 10(4), 101-110 (in Persian).
- Lindholm, J. (2021). A legit supreme court of world sports? The CAS (e) for reform. *The International Sports Law Journal*, 21(1), 1-5.
- Lukomski, J. (2021). "On the finalization of international football transfers and professional football players' contracts". *International Sports Law Journal*. 20: 157–179.
- Mafi, H., & Shahlaei, F. (2017). Challenges of Creating a National Arbitration Court for Sports: A Comparative Study with regard to CAS. *Public Law Research*, 18(54), 35-60 (in Persian).
- Mahmoudi, A., Honari, H., Younesi, J., & Shahlaee Bagheri, J. (2018). Development of Corruption Patterns in Iran Football Industry: A Grounded Theory. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 16(38), 55-72 (in Persian).
- Malakootian, M. (2009). Sport and politics. *Political quarterly*, 39 (2), 301-316 (in Persian).
- Maleki, J., & Kadkhodaei, Y. (2015). Sports legal regime of Iran. *International Sports Law Review*, 11 (1): 324-348 (in Persian).
- Mason DS, Thibault L, Misener L. (2006). An agency theory perspective on corruption in sport: The case of the International Olympic Committee. *Journal of sport management*; 20 (1): 52-73.
- Mousavipour, HR. (2020). The Nature and Conditions for transfer of Professional Soccer Players. *Jurisprudence and Private Law*, 2: 71-99 (in Persian).
- Pazireh J, Bahrami S, Rasekh N, Ghasemi H. (2022). Interpretative Structural Study of the Legal Dimensions of Economic Crime in Professional Sport. *New trends in sport management* 10 (37) :9-24 (in Persian).
- Rigozzi, A., McAuliffe, W., & Kaufmann-Kohler, L. (2013). Sports Arbitration. *The European, Middle Eastern and African Arbitration Review*, 15-22.
- Sandu, C. (2015). ADR in Sport Disputes: Should Mediation be used over Arbitration? *Conflict Studies Quarterly*, 11: 57-69.
- Shabani Moghaddam, K., Zokae, H., Hassan Zadeh, M. (2016). Identifying and Prioritizing the Barriers and Solutions of Sports Laws in Iran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 15(34), 9-20 (in Persian).
- Sharp, L. A., Moorman, A. M., & Claussen, C. L. (2021). *Sport law: A managerial approach*. Routledge.
- Shariati Feizabadi, M. (2020). The effects of the economic sanctions of the United States on the sport of Islamic Republic of Iran. *Political Knowledge*, 16(1), 219-246 (in Persian).
- Shoaei, M., & Erab sheybani, H. (2022). An introduction to the resolution of football disputes in the Iranian and international system. *International Legal Research*, 15(55), 363-381 (in Persian).
- Shokri, N., Atrian, F. & Rae, M. (2021). Comparison of Judicial Authorities in Iranian Sports with a Look at the Transnational Judicial System of Sports. *Political and International Researches Quarterly*, 11(45), 399-413 (in Persian).
- Yousefi Sadeghloo, A. & Rajabi, E. (2020). Contract position in sport law and the responsibilities arising from it. 19th International conference on Recent Research in Science and Technology, Kerman (in Persian).